

3. Registrering af bygninger

Med SAVE-metoden er det muligt at danne sig et overblik over et stort antal bygninger på relativ kort tid og dermed få et godt grundlag for at udpege bevaringsværdige bygninger, formulere en bevaringspolitik og udarbejde en bevaringsplan.

En SAVE-undersøgelse af bygninger kan foretages som en selvstændig indsats, hvor man registrerer og vurderer bygningernes bevaringsværdier. Men metoden er oprindeligt udviklet som den ene del af en ligeværdig undersøgelse, hvor man både registrerer de enkelte bygninger og kortlægger hele bymiljøet i forhold til de landskabelige, kulturhistoriske og arkitektoniske værdier. Metoden til kortlægning af de bebyggede strukturer er beskrevet i kapitel 2.

Indgangen til bygningsregistreringen er FBB-databasen, hvor kommunen kan hente fortrykte skemaer til bygningsvurdering, og hvor man efterfølgende kan publicere vurderingerne og

billeder af bygningerne, så både ejere, borgere, byggesagsbehandlere og planlæggere har let adgang til dem. Se også kapitel 4 om "Arbejdets tilrettelæggelse".

Metoden består både af en registrering af bygningens karaktergivende bygningsdele og en vurdering bygningens bevaringsværdier. Det bærende i vurderingen er udpegningen af bevaringsværdierne, der kvalificeres gennem registreringen af de karaktergivende bygningsdele og bebyggelsens placering i sammenhængen.

Bevaringsvurderingen i SAVE tager udgangspunkt i bygningens eksteriør, dvs. den ydre fremtoning og samspillet med omgivelserne. Vurderingen omhandler ikke bygningens interiør.

I det følgende afsnit beskrives kriterierne for vurderingen af bevaringsværdierne. Principperne for registreringen af bygningsdele beskrives i det efterfølgende afsnit om vejledning i SAVE-registrering af bygningsdele.

Bevaringsvurderingerne er ikke et spørgsmål om "pænt" eller "grimt". Denne lille toiletbygning, er vurderet til høj bevaringsværdi, da den udgør en del af et velbevaret miljø omkring en lille aneksskole.

Foto: Center for Bygningsbevaring

3.1 SAVE-vurderingens fem grundstene

SAVE-vurderingen af bygninger bygger på fem forskellige parametre:

- Arkitektonisk værdi
- Kulturhistorisk værdi
- Miljømæssig værdi
- Originalitet
- Tilstand.

De fem parametre sammenfattes i én bevarelsesværdi. Værdierne angives på en skala fra 1 til 9, hvor 1 er en højeste værdi. Se afsnit 3.2 for en nærmere beskrivelse.

Der er mulighed for at begrunde vurderingerne i kort fritext på skemaet. Som udgangspunkt begrundes værdierne i et positivt og professionelt sprog, med fokus på de kvaliteter, der kan sikres eller styrkes, eller særlige forhold, der svækker disse. Vurderingerne bliver offentligt tilgængelige på FBB-databasen og skal være rettede mod både planlæggere, ejere og naboer. Vurderingerne skal således være velbegrundede med brug af faglige termer, og

ikke bygge på personligt ladede vurderinger som ”pænt” og ”grimt”.

Arkitektonisk værdi

Ved den arkitektoniske vurdering ser man på bygningens proportioner, facaderytme, den arkitektoniske bearbejdningsgrad og på samspillet mellem form, materialevirkning og funktion. Ved den arkitektoniske vurdering ser man også på, om bygningen i den lokale sammenhæng er et fornemt/godt, middelmådigt eller mindre heldigt eksemplar af en given bygningstype.

Dette gælder såvel det traditionelle, egnstypiske byggeri som de arkitekttegnede huse. Det skal bemærkes, at den arkitektoniske værdi kan vurderes i forhold til bygningens oprindelige udtryk - eller i tilfælde af en ombygning - til det udtryk, som man har forsøgt at skabe med ombygningen (eksempelvis en yngre facade med et andet stilpræg). Udgangspunktet vil dog altid være den aktuelle fremtræden. Såfremt arkitekten eller bygmesteren er kendt, anføres navnet.

Den arkitektoniske værdi er knyttet til bygningens proportionering og samlede arkitektoniske udtryk. Arkitektonisk værdi er ikke alene knyttet til arkitekttegnede bygninger, som her, men også til det traditionelle egnstypiske byggeri.

Foto: Center for Bygningsbevaring

Den kulturhistoriske vurdering forholder sig blandt andet til om bygningen er udtryk for en særlig lokal byggeskik eller om bygningen er innovativ hvad angår materialer og stil, som det f.eks. er tilfældet ved dette hus af bygmesteren Peder Holden Hansen.

Foto: Center for Bygningsbevaring

Kulturhistorisk værdi

Ved den kulturhistoriske vurdering indgår en række forskellige aspekter. For det første ser man på, om bygningen er en manifestation af den lokale byggeskik, om den er repræsentant for en særlig stilperiode, og om den er udtryk for særlig håndværksmæssig formåen. Herunder tages der også hensyn til bygningens sjældenhed.

For det andet, om bygningen afspejler tekniske innovationer i konstruktion og materialemæssig henseende. Eksempelvis som et tidligt betontypehus, en fabriksbygning med støbejernskonstruktioner eller lignende. For det tredje om bygningen er et 'fortælleeksempel' på en bestemt samfundsgruppes boligtype. F.eks. et byggeforeningshus, en arbejderbolig, en fabrikantvilla, et socialt eller almennyttigt boligbyggeri og lignende. Endelig kan der være knyttet historiske symbolværdier til bygningen. Sådanne værdier kan fremfindes ved arkiv- eller litteratursøgning eller kan fremgå af indskriftstavler eller lignende på selve bygningen. Hvis der kortlægges en bebygget struktur over området, kan den undersøgelse hjælpe med at kvalificere den kulturhistoriske vurdering af flere enkeltbygninger.

Godthåb Hammerværk.

Foto: Caspar Jørgensen

Et samarbejde med det lokale museum eller arkiv vil kunne kvalificere den kulturhistoriske vurdering. Som hovedregel gælder det, at de kulturhistoriske kvaliteter skal kunne aflæses direkte i bygningen. Personalhistorie medregnes normalt ikke til bygningens kulturhistoriske værdi, med mindre den har sat sig fysiske spor i bygningen, eller hvis symbolværdien er så stærk, at bygningen får ikonagtig status som f.eks. H.C. Andersens Hus eller Karen Blixens Rungstedlund.

Miljømæssig værdi

Ved den miljømæssige vurdering ser man på bygningens betydning eller 'støtteværdi' for de tilstødende bygninger og for helheden eller anlægget. Man ser på, hvordan bygningen er placeret og tilpasset landskabet, husrækken, gadebilledet eller det miljø, den er en del af.

Hvis området er kortlagt som bebygget struktur, vil denne undersøgelse i mange tilfælde kunne understøtte den miljømæssige vurdering af bygningen. Den miljømæssige værdi er ikke afhængig af byggeriets økologiske bæredygtighed eller lignende.

Originalitet

Ved vurderingen af originalitet ser man på, i hvor høj grad bygningens oprindelige udtryk er bevaret, eller om det helhedsindtryk, som man har søgt at skabe ved en eventuel større ombygning fremstår originalt. Ændringer i forhold hertil bedømmes under dette punkt. I praksis vil overvejelserne ofte gå på, om senere bygningsændringer støtter eller svækker bygningens dominerende elementer. Eksempelvis vil et renaissancebindingsværkshus, der er ombygget til en helstøbt klassicistisk facade i 1800-årene blive vurderet ud fra det klassicistiske udtryk, selvom det trænedede øje vil kunne læse at der er et ældre bindingsværkshus bag facaden, hvorimod en etageejendom med ny butiksindretning i underetagen, der deler bygningen i to dele, vil blive vurderet med lav originalitet.

Ved den miljømæssige værdi vurderes blandt andet om bygningen udgør en del af en helhed og om den har "støtteværdi" for omgivelserne.

Foto: Center for Bygningsbevaring

Bygningens originalitet vurderes ud fra bygningens seneste helstøbte udtryk.

Foto: Center for Bygningsbevaring

Tilstandsvurderingen kræver viden om ældre byggeteknik og materialernes vedligeholdelsessignaler.

Foto: Center for Bygningsbevaring

Tilstand

Ved vurderingen af tilstand ser man på, om bygningen er ordentligt og rigtigt vedligeholdt, herunder de almene, byggetekniske forhold – kort sagt om bygningen virker sund.

Den øvede registrator kan relativt enkelt konstatere om der er sætningsskader, opstigende fugt, afskallet puds, huller i taget eller lignende, mens man ikke vil kunne konstatere om der er råddent træ bag maling eller svamp i tagværket.

Derfor skal både registrator, ejer og kommunen gøre sig klart, at der er tale om en meget oversigtlig vurdering, der ikke er garanti for at bygningen er sund. At fortage en kvalificeret tilstandsvurdering af ældre bygninger, kræver en viden om både traditionel byggeskik og traditionelle byggematerialers nedbrydning og patinerings.

Registratorerne skal f.eks. kunne vurdere hvilke sætningsskader, der er acceptable på et bindingsværkshus kontra en muret villa fra 1960'erne, eller en in-situ støbt betonbygning.

For den uøvede vil facader og vinduer som dette være i meget dårlig stand, mens den erfarne vil kunne se at facaden tænger til almindelig kalkning og vinduet vil kunne istandsættes med maling og enkle reparationer.

Foto: Center for Bygningsbevaring

3.2 Bevaringsværdien

De ovennævnte fem vurderingsparametre sammenfattes til sidst i en fælles bevaringsværdi. Vurderingen af bevaringsværdien bygger på det samlede indtryk af bygningens kvalitet og tilstand. Bevaringsværdien skal opfattes som en sammenfattende, konkret vurdering af de ovenstående delvurderinger. Der foretages her en afvejning af, hvilke forhold der vejer tungest og derfor bør tillægges størst vægt i den samlede bevaringsvurdering. Der er således ikke tale om et mekanisk, analytisk gennemsnit af de karakterer, man har givet i delvurderingerne.

Almindeligvis vil den arkitektoniske, den kulturhistoriske og den miljømæssige værdi veje tungest i forhold bevaringsværdien. Bevaringsværdien hænger sammen med bygningens arkitektur og historie. Den hænger sammen med, om bygningen er et godt eksempel på

periodens arkitektur eller på en særlig byggeskik, om bygningstypen eller bygningsformen er sjælden, om bygningen har dannet forbillede for andre bygninger, om den er intakt eller om udskiftninger og ombygninger er tilpasset bygningens udtryk og endelig om bygningen er uundværlig i gadebilledet, i landskabet eller for helheden.

En bygning, der er en væsentlig del af et anlæg, vil ofte få den samme bevaringsværdi som de resterende bygninger i anlægget. Eksempelvis en længe i et gårdanlæg eller en sidebygning. Ved større historiske anlæg som f. eks et herregårdsmiljø, der består af mange enkeltbygninger med hver med sin funktion, men hvor alle bygninger er med til at danne helheden, vil den enkelte bygning blive vægtet og vurderet efter sin rolle og uundværlighed i det samlede anlæg.

Opnæsgaard i Hørsholm Kommune er udpeget som bevaringsværdig bygning med særlig vægt på de kulturhistoriske, arkitektoniske og miljømæssige kvaliteter.

Foto: Center for Bygningsbevaring

ARKITEKTONISK VÆRDI	ARKITEKTONISK VURDERING (FRITEKST)
KULTURHISTORISK VÆRDI	KULTURHISTORISK VURDERING (FRITEKST)
MILJØMÆSSIG VÆRDI	MILJØMÆSSIG VURDERING (FRITEKST)
ORIGINALITETS VÆRDI	ORIGINALITETS VURDERING (FRITEKST)
TILSTANDSVÆRDI	TILSTANDSVURDERING (FRITEKST)
BEVARINGSMÆSSIG VÆRDI	BEVARINGSMÆSSIG VURDERING (FRITEKST)

Skalaens værdier fra 1 til 9

For hvert af de fem vurderingsparametre giver man en karakter på en skala, der går fra 1 til 9, hvor 1 betegner den højeste værdi. Det vil sige, at karaktererne 1-3 regnes for en høj bevaringsværdi, 4-6 for middel bevaringsværdi og 7-9 for lav bevaringsværdi. De enkelte værdier bør kort begrundes ud for hvert vurderingsfelt på skemaet.

I forbindelse med SAVE-vurderingen fastlægges en lokal, kommunal skala, der er baseret på en overordnet forståelse for områdets arkitektoniske, kulturhistoriske og miljømæssige kvaliteter. Dette beskrives nærmere i afsnit 4 om arbejdets tilrettelæggelse.

Bevaringsvurderingerne udspringer således altid af den lokale sammenhæng, og et hus, der er bevaringsværdigt i Slagelse vil således ikke nødvendigvis være bevaringsværdigt i Ikast – og omvendt. Vurderingskriteriet for de bevaringsværdige bygninger er således at de har regional eller lokal betydning, mens de fredede bygninger skal have national betydning.

Kommunerne har i den hidtidige praksis ladet de bygninger, der har fået bevaringsværdierne 1-4 være dem, der skal passes på, og udpeget dem som bevaringsværdige.

Bygninger med den højeste værdi (1) vil som oftest, men ikke altid, være fredede bygninger eller folkekirker.

Bygningerne 2-4 er de bygninger, som i kraft af deres arkitektur, kulturhistorie, og håndværksmæssige udførelse er lokalt fremtrædende eksempler indenfor deres slags, eller bygninger, der i kraft af deres placering er umistelige for en helhed.

Bygninger med bevaringsværdierne 5-6 er jævne, pæne bygninger, hvor utilpassede udskiftninger og ombygninger trækker ned i karakteren. Her vil enkle og gennemtænkte udskiftninger eller renoveringsarbejder ofte kunne styrke bygningernes udtryk.

Bygninger med bevaringsværdierne 7-9 er ofte bygninger uden særligt arkitektonisk udtryk eller uden væsentlig historisk betydning. Det kan også være bygninger, der er så ombyggede

eller som har så mange udskiftninger, at de har mistet deres oprindelighed.

Bevaringsværdien er udtryk for den samlede vurdering på besigtigelsestidspunktet. Når der senere sker ændringer med bygningen, vil karaktererne ændre sig og bevaringsværdien skal muligvis korrigeres. En bygning kan ved en god istandsættelse eller renovering opgraderes.

Man skal være opmærksom på, at bevaringsværdien ikke har noget med brugsværdien at gøre.

	Fredet bygning
	Bevaringsværdig bygning Udpeget i kommuneplan, lokalplan eller af Kulturarvsstyrelsen
	SAVE-værdi 1. Høj bevaringsvurdering Retsvirkningen er ikke oplyst til FBB
	SAVE-værdi 2. Høj bevaringsvurdering Retsvirkningen er ikke oplyst til FBB
	SAVE-værdi 3. Høj bevaringsvurdering Retsvirkningen er ikke oplyst til FBB
	SAVE-værdi 4. Middel bevaringsvurdering Retsvirkningen er ikke oplyst til FBB
	SAVE-værdi 5. Middel bevaringsvurdering Retsvirkningen er ikke oplyst til FBB
	SAVE-værdi 6. Middel bevaringsvurdering Retsvirkningen er ikke oplyst til FBB
	SAVE-værdi 7. Lav bevaringsvurdering Retsvirkningen er ikke oplyst til FBB
	SAVE-værdi 8. Lav bevaringsvurdering Retsvirkningen er ikke oplyst til FBB
	SAVE-værdi 9. Lav bevaringsvurdering Retsvirkningen er ikke oplyst til FBB
	Bygning uden selvstændig SAVE-værdi Del af SAVE-sag, men der er uregelmæssigheder i registreringen
	Bygningen er ikke fredet og ikke bevaringsvurderet

I FBB vises bygningens bevaringsværdi med disse signaturer

3.3 Vejledning i udfyldelse af bygningskemaet

SAVE-skemaet er delt op i en registrerende og vurderende del. Forholdene omkring vurderingen er beskrevet ovenfor i afsnit 3.1 og 3.2. Registreringsdelen udfyldes ved hjælp af fritekst og talkoder, der henviser til kodelisten i bilag 3. I det følgende gennemgås skemaet felt for felt med vægt på afsnittet om bygningskonstruktion.

Identifikation og BBR-oplysninger

Felterne indeholder en række fortrykte oplysninger, der er hentet fra BBR-registret. Man skal være opmærksom på, at BBR-oplysninger er baseret på oplysninger fra ejeren og de kan være unøjagtige. Det sidste tal BBR-nummeret angiver bygningens nummer på ejendommen.

BBR NUMMER Fortrykt fra BBR		ADRESSE Fortrykt fra BBR			
ANVENDELSE Fortrykt fra BBR		ANVENDELSESÆNDRING *	EJERFORHOLD Fortrykt fra BBR		
YDERVÆGSMATERIALE Fortrykt fra BBR	YDERVÆGSMATERIALE ÆNDRING *	ETAGER Fortrykt fra BBR	BEBYGGET AREAL Fortrykt fra BBR	TOTALT BYGNINGSAREAL Fortrykt fra BBR	
TAGDÆKNING Fortrykt fra BBR	TAGDÆKNING ÆNDRING *	OPFØRELSESÅR Fortrykt fra BBR	OMBYGNINGSÅR Fortrykt fra BBR	ÆNDRET OPFØRELSESÅR *	
FREDET Fortrykt fra BBR		REGISTRERINGSDATO	AKTIVT TILSAGN	AKTIVT TILSAGN NOTAT	
FOTO 1	FOTO 2	FOTO 3	FOTO 4	FOTO 5	FOTO 6
FOTO 7	FOTO 8	FOTO 9	FOTO 10		

* I disse felter anføres eventuelle ændringer til de fortrykte BBR-oplysninger. Ændringerne skal efterfølgende rettes af kommunen direkte i BBR. Ændringer skal være i overensstemmelse med kodelistens side 3 "Ændring af BBR-oplysninger".

Registreringsdato: Dato og årstal registreringen.

Registrator: Navn på registrator med angivelse af, hvilket firma eller organisation vedkommende repræsenterer.

Aktivt tilsagn: Angivelse af, om ejeren har givet aktivt tilsagn om adgang til ejendommen.

Foto: Her registreres hvilke fotonumre, der knytter sig til den pågældende bygning. Fotonumre er primært et internt system, der skal sikre at de rigtige billeder bliver knyttet til den rigtige bygning. Et udvalg af foto for hver bygning uploades efterfølgende til FBB.

Beskrivelse

ÆNDRING (REGISTRERINGSKODE)	BETEGNELSE (FRITEKST)	
OBJEKT (FRITEKST)	KOMPLEKSTYPE	

Ændring: Her angives om der er særlige uregelmæssigheder, som komplicerer/forhindrer registreringen. Eksempelvis mangelfulde BBR-oplysninger, hindret adgang til bygningen eller problemer med at identificere bygningen.

Betegnelse: Her anføres bygningsnavnet i fritekst, f.eks. "Skelagergård", "Pax" eller "Søglimt".

Objekt: Her beskrives bygningen som objekt, f.eks. skole, stald, lade, hjørnebygning, rækkehus.

Komplekstype: Ud fra kodelisten vælges hvilken komplekstype bygningen indgår i, f.eks. servicestation, savværk eller sommerhus.

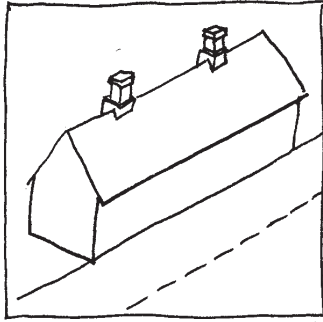
Bygningskonstruktion

I dette afsnit registreres de forskellige bygningsdele. Registreringen er med til at sikre en systematisk gennemgang af bygningsdelene, der kvalificerer den efterfølgende vurdering. Hvis der optræder flere forskellige bygningsdele i samme kategori skal de tre mest karaktergivende bygningsdele anføres i prioriteret rækkefølge.

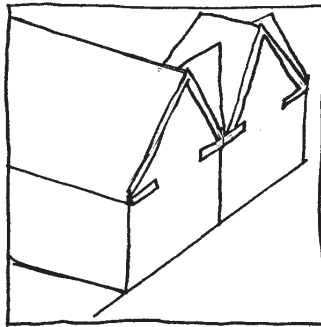
HOVEDPLAN	SOKKEL	YDERMUR	TAGKONSTRUKTION
CAVLKONSTRUKTION	KVIST	GESIMS	DØR / PORT
VINDUE	BYGNINGSDEL	UDSMYKNING	STILART
OPRINDELIG FUNKTION	NUVÆRENDE FUNKTION		

På de følgende sider gennemgås de enkelte bygningsdele og koder.

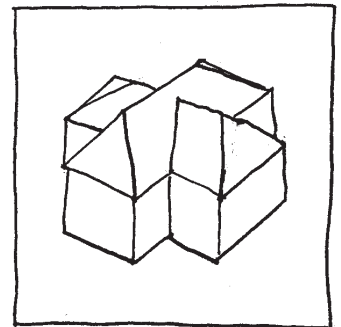
Hovedplan

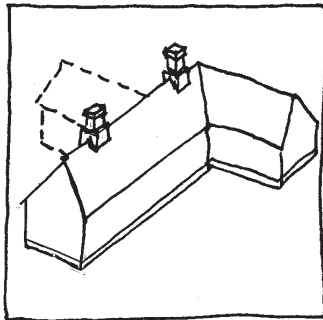
1. Enfløjet bygning

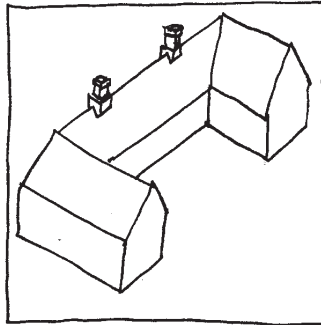
2. Gavlhus

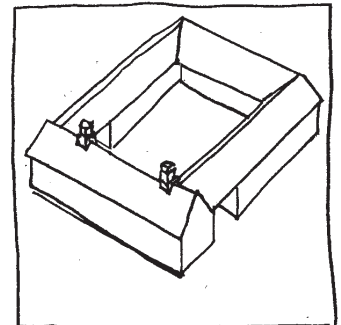
3. Enkelthus uden facadeorientering.

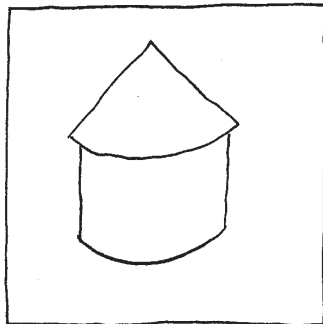
4. Tofløjet bygning

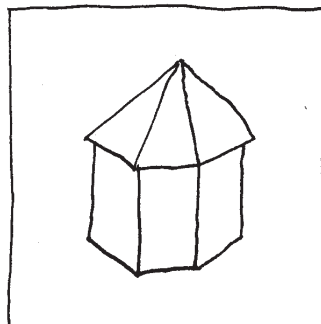
5. Trefløjet bygning

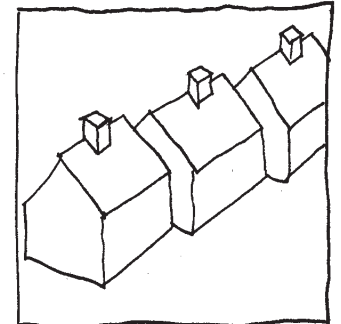
6. Firfløjet bygning, (karré)

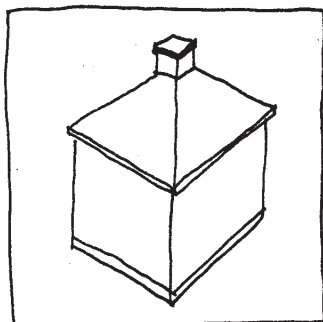
7. Rund bygning

8. Polygonal bygning

9. Andet

10. Kvadratisk bygning

Sokkel

1. Teglsten. Sokkel med synlige mursten, uden puds. Soklen kan gå i et med selve murværket eller den kan have et vandret fremspring på 3-5 cm.

2. Granit/kampesten. Sokkel af tilhugne, kløvede eller ubearbejdede granitsten.

3. Sandsten. Kendes på lagdelingen og sandkornene anes i strukturen, f.eks. nexøsandsten (grårosa, grov), bremersandsten (grågul, fin/grov), skånsk (rød, fin), gotlandsk (grå, fin).

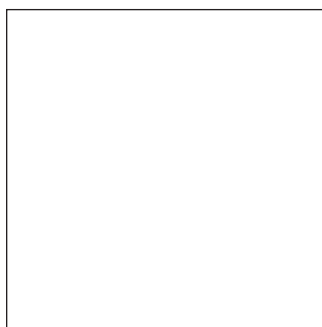
4. Støbt (beton). Fra ca. 1890 har vi bygninger med støbte betonsokler i Portland Cement, støbt i en vandret brædeforskalling, der evt. kan ses som vandrette spor i overfladen.

5. Markeret, puds eller maling. Sokler kan være fremhævet med en mørk farve med f.eks. asfalttjære (sort), kalkfarve (grå), silikatmaling (sort/grå) og pudsens egen farve.

6. Pudset sokkel (materialet kan ikke erkendes).

9. Andet.

Ydermur

1. Ubehandlet overflade. Blank mur af mursten eller natursten, fx mursten muret i forskellige forbandter eller mur af tilhugne granitsten eller udsavede kridtsten.

2. Kalket/malet. Kalkning og maling er to forskellige overfladebehandlinger. Kalk binder sig kemisk til overfladen, mens maling limer sig til bunden.

3. Puds, overfladebehandling. Overfladen er pudset/filset med et tyndt lag mørtel, som skaber en jævn flade ovenpå f.eks. mursten.

5. Træbeklædt. Træbeklædning med brædder (malede/umalede, ru/høvlede) eller spån (savede/høvlede/kløvede).

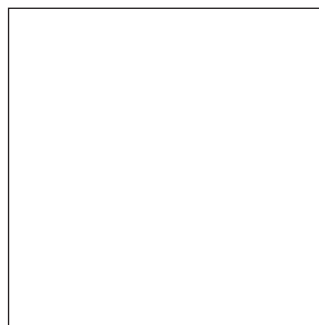
6. Diverse pladebeklædninger. Eksempelvis krydsfiner eller eternitplader. Anbragt på en indvendig bindingsværkskonstruktion.

7. Glasfacade. Glas, oftest termoruder, anbragt i et sprosseværk af træprofiler eller profiljern. Ofte båret af en jernbeton- eller stålkonstruktion bagved.

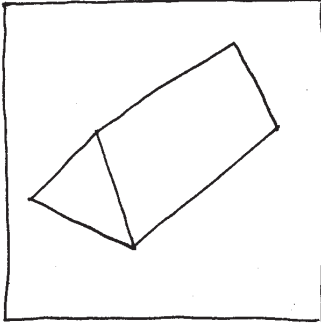

8. Skalmur. En ikke-bærende mur opført af mursten opført på en indvendig konstruktion af beton- eller gasbetonmure. Benyttes i typehuse og parcelhuse efter ca. 1970.

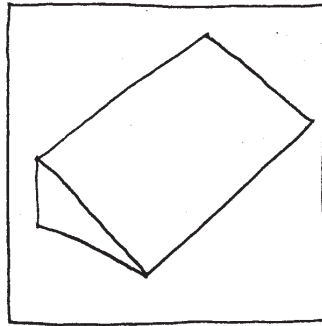

9. Andet.

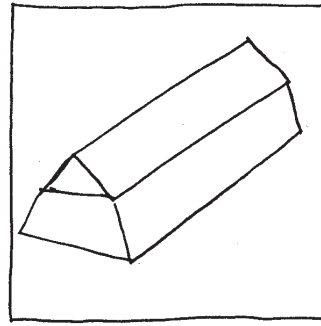
Tagkonstruktion

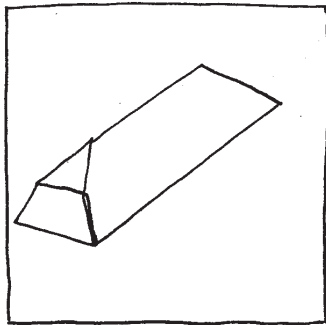
1. Saddeltag/heltag.

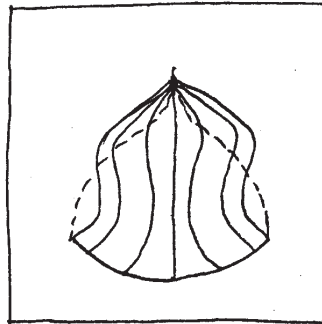
2. Halvtag/pulttag

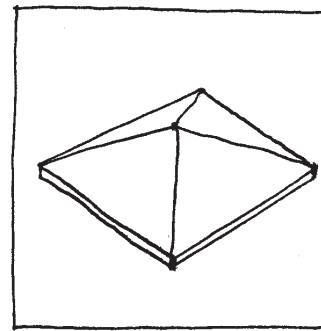
3. Mansardtag.

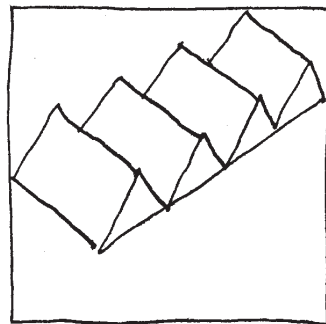
4. Valmtag.

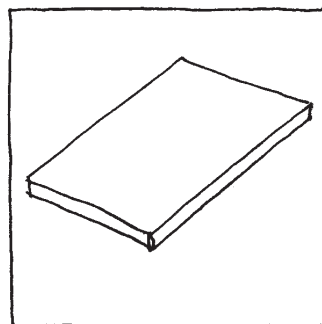
5. Kuppeltag/hjelmtag.

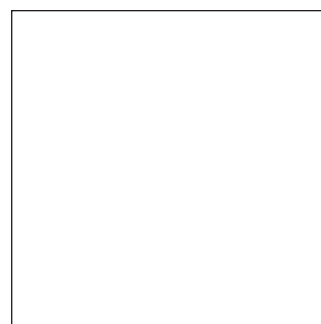
6. Pyramidetag

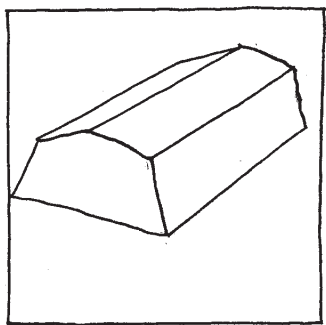
7. Fabrikstag/shedtag.

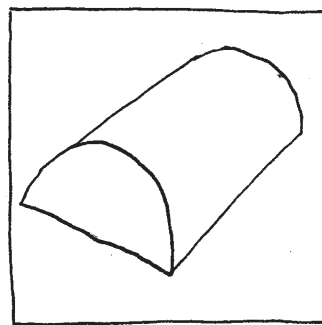
8. Fladt tag (build up)

9. Andet.

10. Københavnertag.

12. Buetag/tøndetag.

Gavlkonstruktion

1. Grundmuret gavl. Den grundmurede gavl er knyttet til facademurværkets materialer og konstruktion. Kan være fremhævet og udsmykket med fritstående galvkam eller inddækket af tegl.

2. Bindingsværksgavl. På Fyn og i Jylland følger taggavlens byggemåde oftest facaderne. Villaer og etagehuse fra ca. 1915-1930 kan også have en taggavl med bindingsværkskonstruktion.

3. Træbeklædt gavl. På Sjælland og Lolland-Falster har bindingsværkshusene traditionelt lodrette taggavle af bindingsværk beklædt med brædder. Forekommer også på en række nyere huse.

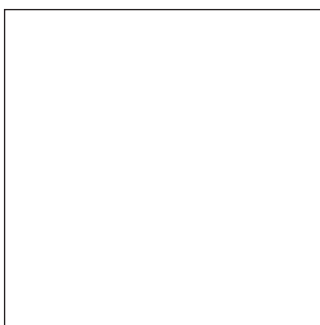
4. Strå/rørbeklædt. Gavlen forekommer sjældent, men er et egnstypisk træk for den ældre landbebyggelse på Falster og Lolland

5. Metalplader. Gavlen kan være beklædt med tynde metalplader af zink, kobber eller jern. Jernpladerne er oftest galvaniseret, men findes også som rustne jernplader af cortenstål.

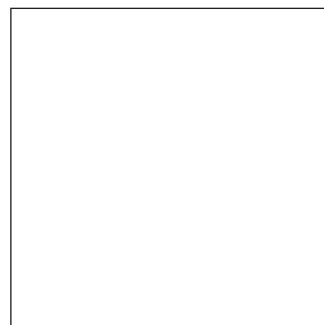
6. Fibercementplader. Kaldes også fiberbeton- eller eternitplader og kendes fra ca. 1890. Fremstilles i dag uden asbest som tynde plader, plane plader, bølgeplader eller små "skiferplader".

7. Pap. Tjærepap anvendes især til belægning på bræddetage, hvor tagbanerne svejses sammen. Kendes fra slutn. af 1700-tallet, udbredt efter 1863, hvor det blev fremstillet i brede ruller.

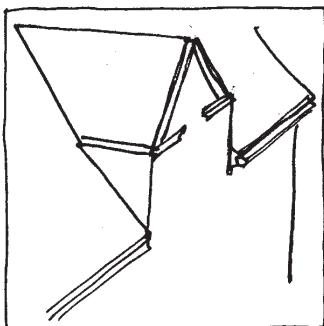

8. Kunststof-/plastplader. Nyere materialer, der fremmede for traditionel byggeskik, men som anvendes i den nyere arkitektur.

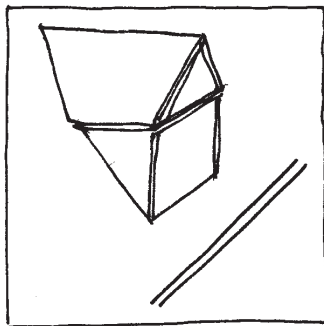

9. Andet.

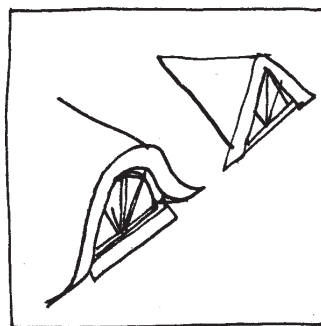
Kviste og overlys

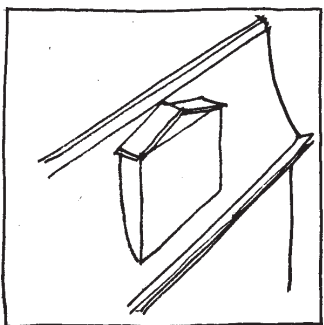
1. Facade/frontkvist. Frontkvisten er en trekant eller buet gavl, anbragt over den gennemgående gesims. Facadekvisten er en bred kvist i murflugten på en bygnings facade, oftest over midten.

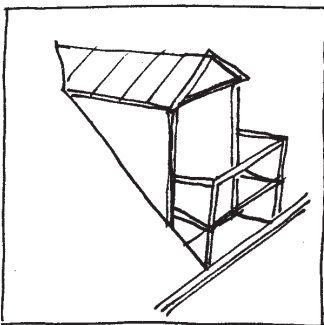
2. Tagkvist. Kvist med selvstændigt lille sadeltag eller buet tag.

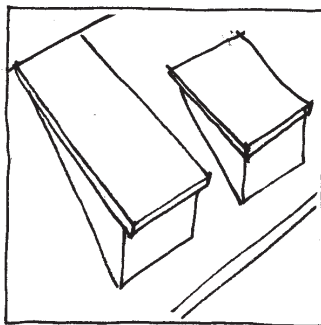
3. Småkviste. Små og enkle kviste i tagfladen.

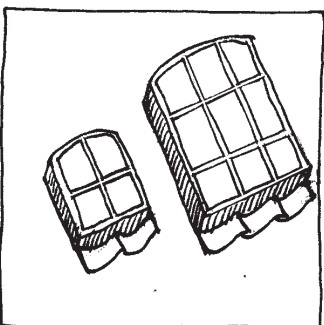
4. Mansardkvist. Kvist integreret i mansardtagets nederste skrå del.

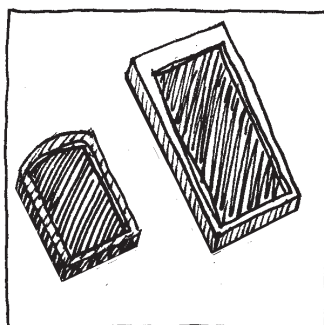
5. Altankvist. Kvist med udgang til altan.

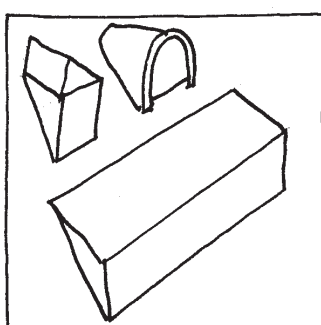
6. Taskekvist og pultkvist. Taskekvist har ensidig taghældning i samme retning som husets, hvor taget løber helt op til tagryggen. Pultkvist har plant tag, der ikke går helt op til tagryggen.

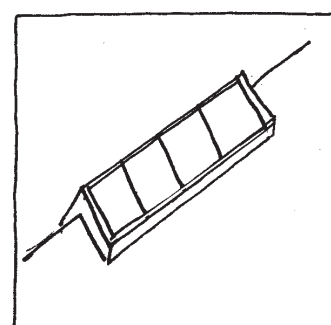
7. Støbejernstagvindue. Trad. støbejernsvindue, der i støbningen er tilpasset tagmaterialet (tegl eller skifer). Fås i formater 4-12 sten. Alm. i dansk byggeskik ca. 1850-1950, men fremstilles stadig.

8. Tagvinduer og ovenlys. Nyere tagvindue placeret i tagfladen og tilpasses tagmaterialet med en bly/aluminiums inddækning. Ovenlysvinduer støbt i plast er alm. på flade tage fra 1960'erne.

9. Andet

10. Rytterlys. Ovenlys på begge sider af tagryggen.

Gesims

1. Muret gesims (med synlige mursten eller formsten). Den murede gesims er opbygget af mursten eller formsten, der er udkraget i de forskellige led.

2. Trægesims (profileret). Gesimsen er fremstillet af et kraftigt stykke træ, hvor gesimsprofilen er udskåret eller høvlet. Trægesimsen løber normalt i fuld længde mellem tagnedløbene.

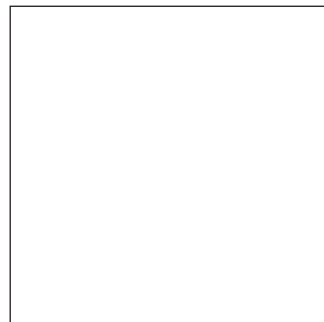
3. Muret med puds, stuk og terrakotta. Muret og trukket gesims, hvor gesimsen er muret op i mursten med udkragede led og trukket op af et pudslag. Evt. suppl. med stuk eller terrakotta-elementer.

4. Præfabrikerede elementer. Støbte stukelementer med profil eller dekoration. Forekommer bl.a. på historicismens bygninger.

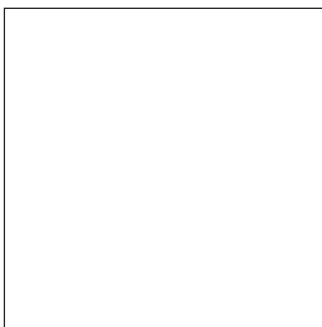
5. Tagudhæng med synlige spær eller skalk. Tagudhængen er ført ud over facadevæggen med en skalk (et lille stikspær). Hvis spæret løber ud i udhængen er spærene synlige og ses nedefra.

6. Trægesims med puds.

7. Puds/stuk, underliggende materiale ukendt. Gesimsen vil i de fleste tilfælde være mur eller natursten, men hvis der er tvivl om underlaget, kan dette felt anvendes.

9. Andet.

I dette felt registreres bygningens hovedgesims, der er anbragt øverst på en facade, lige under tagfoden. Øvrige gesimser eller vandrette bånd registreres under "udsmykning"

Dør/Port

1. Fyldingsdør. Dør bestående af rammestykker af træ med én eller flere plane eller profilerede fyldninger i mellemrummet. Kan have glas i en eller flere fyldinger. Kaldes også en fyldningsdør.

2. Beklædt dør. Dør hvor konstruktionen er beklædt med brædder eller plade.

3. Revledør. Dør fremstillet af sammennotede brædder, der har to vandrette revler og evt. en skrårevle på bagsiden. Finere revledøre kan være beklædt med et lag brædder eller lister så den ligner en fyldingsdør.

4. Flammeret dør. En revledør pålagt en beklædning af profilerede brædder, anbragt på skrå og skåret sammen i et rudemønster, kvadrater, zig-zag eller sparrer (omvendte V-er).

5. Fyldingsport. En port bestående af rammestykker af træ med én eller flere plane eller profilerede fyldninger i mellemrummet.

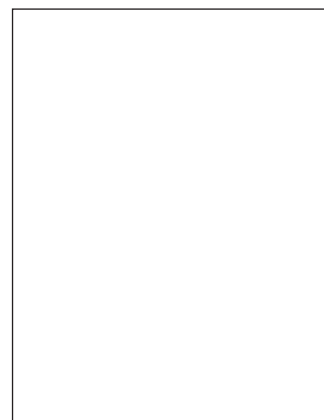
6. Beklædt port. Port hvor konstruktionen er beklædt med brædder eller plade.

7. Revleport. Port fremstillet af sammennotede brædder, der har to vandrette revler og en skrårevle på bagsiden. Finere revleporte kan være beklædt med et lag brædder på ydersiden.

8. Flammeret port. En revleport pålagt en beklædning af profilerede brædder, anbragt på skrå og skåret sammen i et rudemønster, kvadrater, zig-zag eller sparrer (omvendte V'er).

9. Andet.

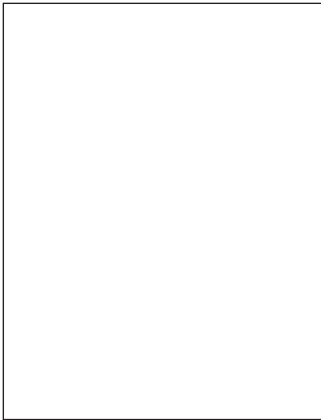
10. Ny dør. I dette felt angives om dørens udtryk svarer til døres alder og ikke om døren "ligner" en ældre dør.

11. Ny port. I dette felt angives om portens udtryk svarer til portens alder og ikke om porten "ligner" en ældre port

12. Nyt dørhul.

13. Nyt porthul.

14. Plan glat dør. Dør med plan plade påsat. Enkel dørtype, der kan være kombineret med et lille (runt) vindue, der kendes tilbage til modernismens bygninger fra 1930'erne.

15. Ramme-/gitterdør med glas. Dør med ramme, i hvilken der er en stor rude, der kan være afskærmet med tremmer/gitter. Almindelig for etageejendomme fra 1930'erne og i parcelhuse.

16. Ren glasdør. En gående dørramme, der er udformet helt i glas. Almindelig i nyere byggeri fra sidste halvdel af 1900-tallet.

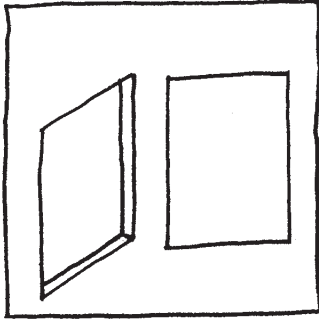

17. Plan, glat port.

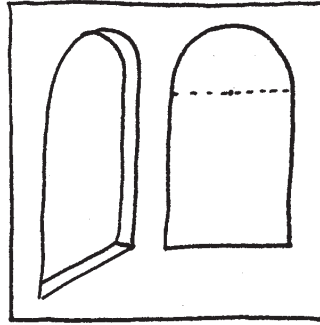

18. Port med glas.

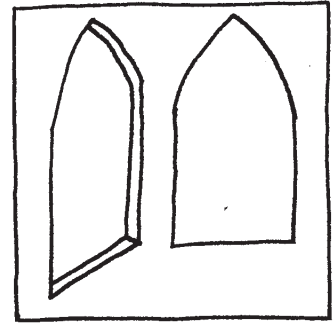
Vinduesåbning

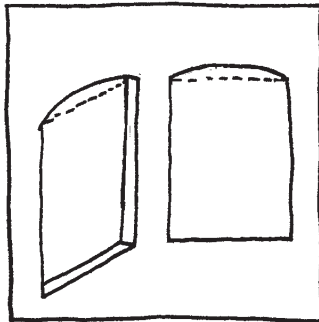
1. Retkantet

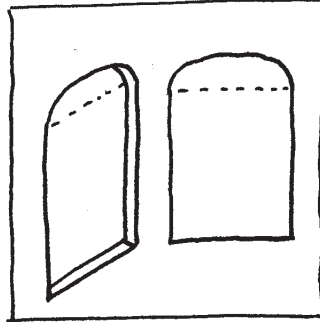
2. Rundbuet

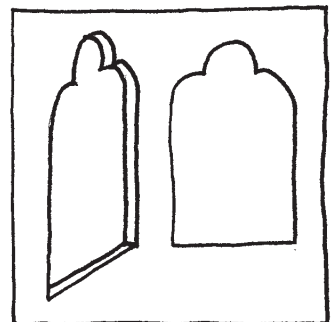
3. Spidsbuet

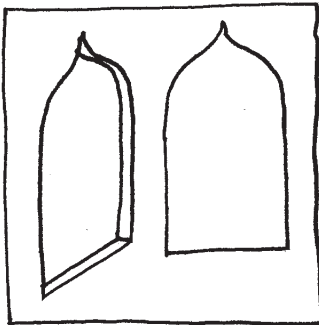
4. Fladbuet

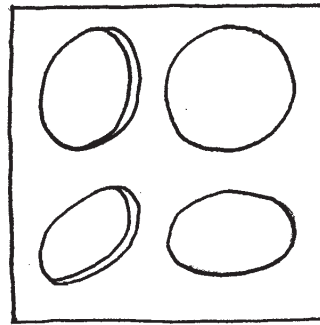
5. Fladrundbuet

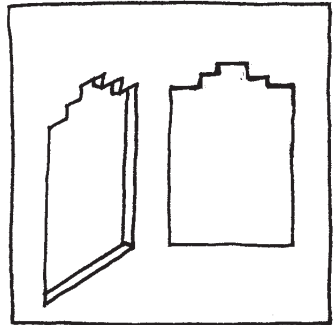
6. Trekløverformet

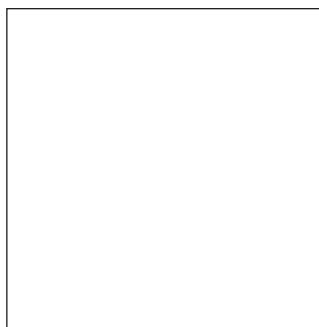
7. Kølbuget

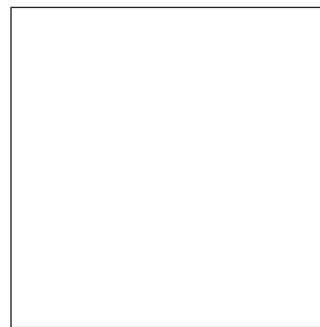
8. Runde og ovale

9. Andet

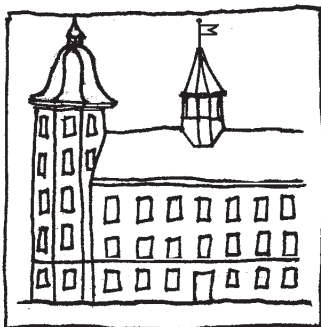

10. Nye vinduer

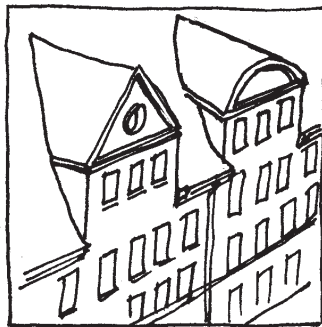

11. Nye vindueshuller

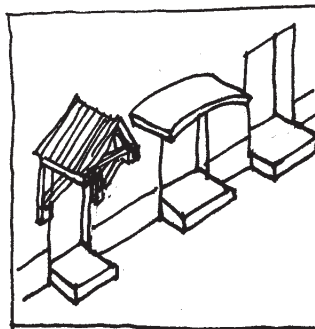
Bygningsdel

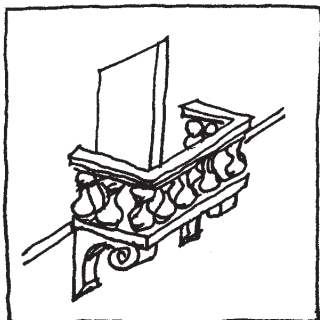
1. Tårn, spir, tagrytter

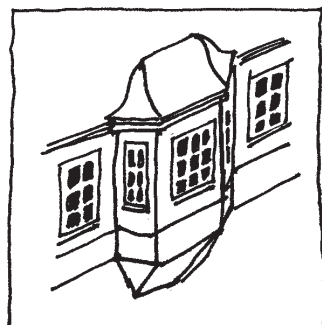
2. Frontispice, fronton, frontspids

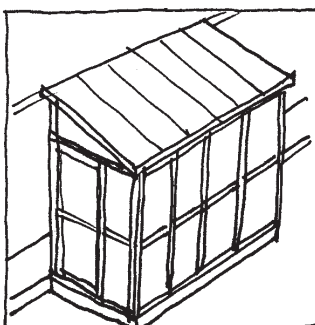
3. Porticus, søjlebåret forhal

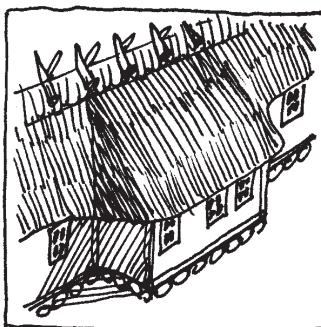
4. Balkon, altan

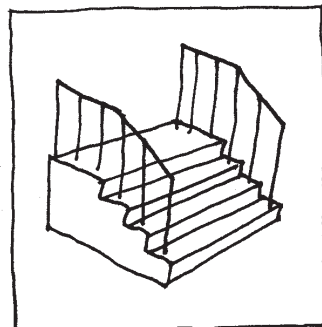
5. Karnap

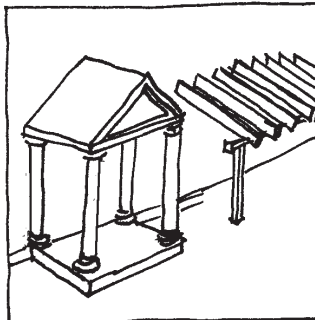
6. Veranda, udestue

7. Beboelsestårn, trappe-tårn

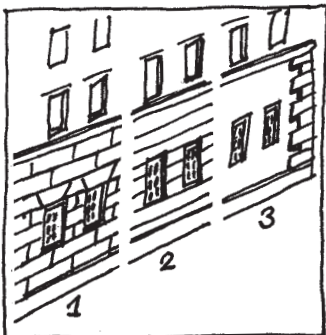

8. Trappe

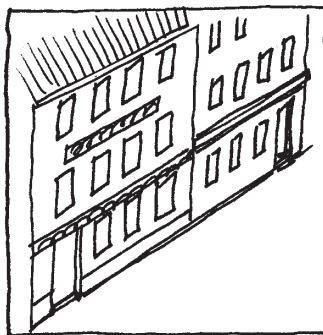

9. Andet

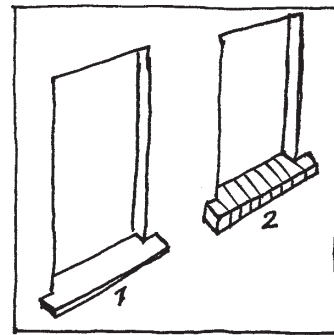
Udsmykning

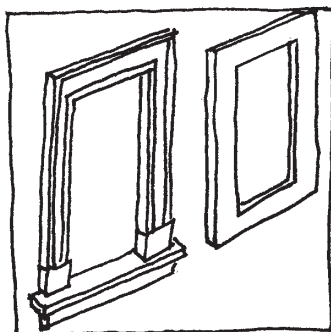
1. Markeret, sokkelpræget underfacade. Kan både være i blank mur eller pudset, oftest med forskellige former for kvadermurværk eller refendfugning. Overfladerne kan være glatte, ru eller prikkede.

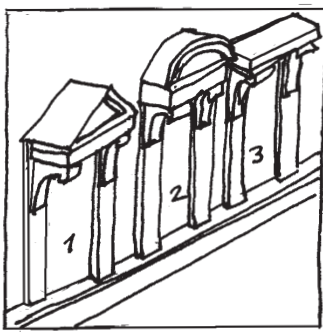
2. Friser og vandrette facadebånd. Vandrette dekorative bånd, der understreger facadens opdeling. Evt. markeret med mønstermurværk, terakotta, glaserede tegl eller pudsede dekorationer.

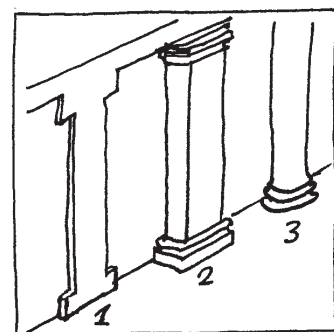
3. Sålbænk. Dekoreret eller særlig fremhævet sålbænk.

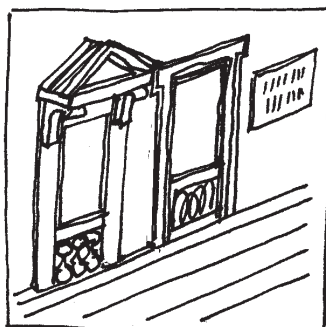
4. Vindues-, dør og portindfatninger. Kan være udført i mønstermurværk, med enkle murstik, i terracotta, trukne i puds, natursten eller kombinationer af disse.

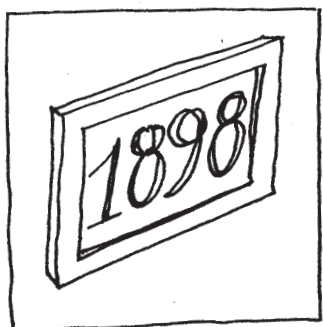
5. Fordakning. Et lille, smalt "tag" anbragt over et vindue eller en yderdør, der bæres af to konsoller (indmurede, profilerede bæresten).

6. Lodrette skulpturelle elementer. Typisk søjler, pilastre eller lisener. Søjler er fritstående med sokkel og kapitæl, mens lisener og pilastre er fremspringende lodrette murpillere.

7. Detaljer i natursten, puds, cement eller metal. Dekorative facadedetaljer, f.eks. natursten, murankre i smedejern eller hushjørner muret som stenkvadre, enten pudset eller i mursten.

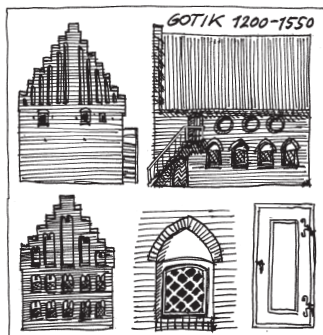
8. Inskriftioner. F.eks. årstal, initialer og husnavne, der er en integreret del af facadeudsmykningen. Nyere skiltning med mere registreres ikke som inskription.

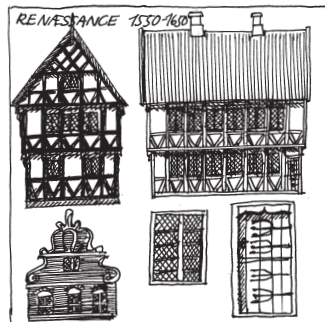
9. Andet.

Stilart

Nedenstående stilarter er samlet i overordnede grupper. Stilarterne har mange forskellige udtryk og varierer imellem forskellige bygningstyper. For uddybning og forståelse af stilarterne og de forskellige strømninger de repræsenterer og hvordan de giver sig til udtryk, henvises til den uddybende litteratur i litteraturlisten.

1. Gotik

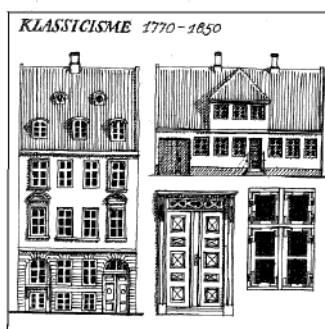
2. Renaissance

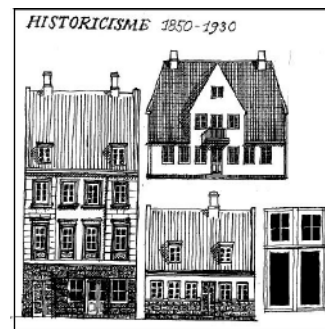
3. Barok

4. Rokoko

5. Klassicisme

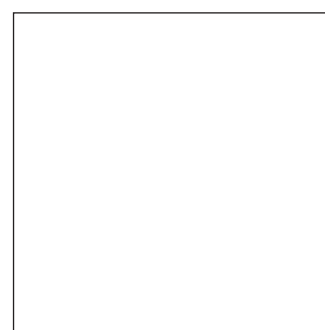
6. Historicisme

7. Bedre byggeskik

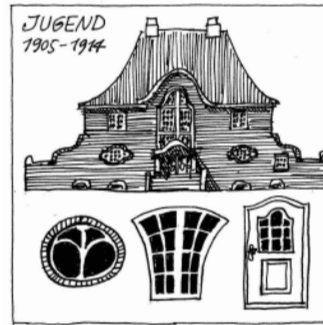
8. Funktionalisme

9. Anden stilart

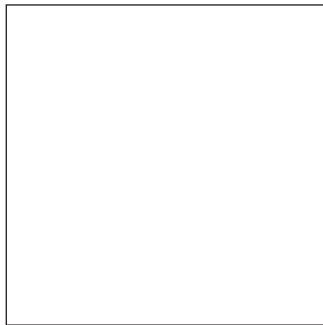
10. Nationalromantik

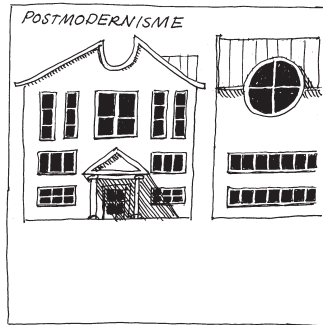
80. Jugend/Skønvirke

82. Nyklassicisme

555. Modernisme

556. Postmodernisme

Bygningsomgivelser

INDRE FORHOLD	YDRE FORHOLD	NOTAT OM INDRE OG YDRE FORHOLD (FRITEKST)
OMGIVELSER AF SÆRLIG INTERESSE	NOTAT OM OMGIVELSER (FRITEKST)	BEBYGGELSESMILJØ

- Indre forhold: Udfyldes efter kodelisten
- Ydre forhold: Udfyldes efter kodelisten
- Notat om indre og ydre forhold: Her kan gøres et notat til uddybning af de to ovenstående rubrikker
- Omgivelser af særlig interesse: Udfyldes efter kodelisten
- Notat om omgivelser: Her kan gøres et notat til uddybning af ovenstående rubrik
- Bebyggelsesmiljø: Udfyldes efter kodelisten
-

SAVE-vurderinger

Vurderingerne af arkitektur, kulturhistorie, miljø, originalitet og tilstand, samt den samlede bevaringsvurdering udfyldes efter de principper, der er beskrevet ovenfor i afsnit 3.1 og 3.2.

Notater

I dette felt kan gøres notater i fritekst, der ikke er omfattet af de øvrige registreringer. Notatfeltet kan ikke tages ind i FBB. Hvis oplysningerne efterfølgende skal kunne anvendes skal de således indarbejdes i et eller flere af de andre felter.

Situationsplan og kort

Når det fortrykte skema udskrives fra FBB medtages et kort på side 3, der viser en ejendoms/bygningskoordinat, vist med en signatur for hus. Der kan imidlertid være flere bygninger knyttet til koordinaten. Derfor kan der være behov for at skitsere bygningskomplekssets situationsplan, så det bliver tydeligt, hvilken bygning registreringen omfatter.

En ejendom kan bestå af flere forskellige bygninger. Hver enkelt bygning har et bygningsnummer – det er sidste ciffer i BBR-nummeret, der er fortrykt på skemaets forside. Disse bygningsnumre skal anvendes på situationsplanen, hvis der er flere bygninger på en ejendom.